Factsheet
Europese programma's vanaf 2021

Overzicht stand van zaken Europese programma's voor Zuid-Nederland
d.d. 09 oktober 2020

- Juli 2020: Europese Raad nieuw voorstel voor Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027 neergelegd
- MFK aangevuld met pakket voor coronaherstel
- Zes Europese programma's van belang voor Zuid-Nederland
  - OPZuid 2021-2027
  - REACT-EU
  - Just Transition Fund (JTF)
  - Recovery and Resilience Facility (RRF)
  - Interreg
  - Nationaal Strategisch Plan (NSP)

- MFK pakket: € 1.074 miljard
- Aanvulling coronaherstel: € 750 miljard

Aanleiding
Europa is in beweging. In juli 2020 heeft de Europese Raad een nieuw voorstel neergelegd voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027. Dit pakket van € 1.074 miljard geeft een overzicht van de mogelijkheden voor de komende begrotingsjaren. Het MFK is aangevuld met een pakket van € 750 miljard in het kader van coronaherstel. Hieronder volgt een overzicht van de stand van zaken van Europese programma's die van belang zijn voor Zuid-Nederland: het OPZuid, REACT-EU, het Just Transition Fund (JTF), de Recovery en Resilience Facility (RRF), Interreg en het Nationaal Strategisch Plan. Van elk programma komt het doel, het achterliggend kader, het verwachte budget, de stand van zaken en het verwachte startmoment aan bod.

OPZuid 2021-2027
Doel: Zuid-Nederland heeft met het EFRO-programma 2021-2027 de ambitie om de regionale kracht op het gebied van economie, ondernemerschap en innovatie te benutten en verder te versterken, met als doel maatschappelijke én economische impact te genereren. Dit houdt in: *bijdragen aan innovatieve oplossingen binnen de vijf grote maatschappelijke transities die in Zuid-Nederland én op mondiale schaal spelen, en marktpartijen in staat stellen (inter)nationale marktkansen te benutten*. Technologische kennis is daarbij belangrijk om tot doorbraken te komen, maar op zichzelf niet voldoende. De uitdaging is om de technologische én niet-technologische kracht van Zuid-Nederland te benutten, door samenwerking – binnen de regio maar juist ook over regiogrenzen heen.

Kader: Het OPZuid is een vertaling van de regionale inbreng van de Europese Unie. De vijf transities energie, klimaat, grondstoffen, landbouw & voeding en gezondheid sluiten aan op de Green Deal en Europees en nationaal innovatiebeleid. De reeds vastgestelde Regionale Innovatie Slimme Specialisatie Strategie 2021-2027 van Zuid-Nederland (RIS3) vormt een belangrijk vertrekpunt voor het EFRO-programma. In lijn met de RIS3 zet het EFRO-programma in op innovatiebevordering, vanuit de constatering dat Zuid-Nederland over specifieke kennis en kunde beschikt die tot doorbraken en innovaties binnen de transities kunnen leiden, maar dat de aanwezige kennis nog niet altijd de markt bereikt. Dit vraagt om gerichte inzet op de valorisatie en toepassing van kennis, met het MKB voorop. Het OPZuid 2021-2027 is dan ook toepassingsgericht en richt zich op de hogere TRL-niveaus.
Het OPZuid zal ingezet worden op twee beleidsdoelstellingen, namelijk een **slimmer** en een **groener** Europa.

Budget: De verwachting is dat het OPZuid een budget kent van tussen € 80 en €90 miljoen voor de periode 2021-2027.

Stand van zaken: Op dit moment is er een 80% versie van het OPZuid programmadocument gereed (zie bijlage). Deze versie

is positief ontvangen door de Europese Commissie in een eerste informele consultatie. De verwachting is dat de verordening begin 2021 zal worden gepubliceerd. Hierna kan het programma ingediend worden bij de Europese Commissie.

Verwachte start programma: De start van het programma wordt in het najaar van 2021 verwacht.

REACT-EU

Doel: REACT-EU is een programma van de Europese Commissie dat is gericht op een groen, digitaal en veerkrachtig herstel en op crisisherstel ten gevolge van de COVID-19 pandemie. De kaders voor REACT-EU worden gevormd door Verordening COM(2020) 451 en de besluiten op de top van de Europese Regeringsleiders van 21 juli 2020. Het betreffen extra middelen voor 2021 en 2022 in het kader van Next Generation EU en de middelen moeten uiterlijk eind 2023 zijn besteed. Binnen Nederland is afgesproken dat het EFRO-deel van de REACT-EU-middelen via een extra prioriteit in de lopende landsdelige EFRO-programma's wordt ingezet. De verwachting, op basis van contacten met de landendesk van de Europese Commissie, is dat, net als OPZuid, REACT-EU zich dient te richten op innovatie en daarmee op een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie. Investeringen in groen, digitaal en veerkrachtig herstel zijn in de verordening niet nader omschreven, maar kunnen worden geïnterpreteerd als in het verlengde van de bestaande prioriteiten van OPZuid 2014-2020, aangevuld met de denklijnen die in de Regionale Innovatie Slimme Specialisatie Strategie 2021-2027 van Zuid-Nederland (RIS3) zijn ontwikkeld.
REACT-EU wordt uitgewerkt langs twee lijnen:

- Voor het innovatief en brede MKB gericht op vergroening & digitalisering, langs de lijnen van de nieuwe RIS3 en gericht op innovatie;
- Voor het bredere MKB, inclusief toerisme en cultuur, gericht op toekomstgerichte vernieuwing, maar met meer ruimte voor (slimme) uitrol.

Mogelijkheden voor lichtere c.q. snellere beoordelingsprocedures worden onderzocht.

Kader: Het OPZuid 2014-2020 en de RIS3 2021-2027 zijn het kader voor REACT-EU. REACT-EU richt zich volgens de verordening op crisisherstel in de context van de COVID-19-pandemie en/of op een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie.

Budget: De verwachting is dat REACT-EU voor Zuid-Nederland een budget kent van ± € 50 miljoen, waarvan € 40 miljoen in 2021 zal worden besteed.

Stand van zaken: Het wijzigingsverzoek OPZuid 2014-2020 in het kader van REACT-EU wordt voorbereid en besproken in de vergaderingen van de Stuurgroep en Comité van Toezicht OPZuid 20214-2020 van oktober en november 2020. De verwachting is dat in december 2020 het wijzigingsverzoek wordt voorgelegd aan de Europese Commissie.

Verwachte start programma: De start van REACT-EU wordt in maart 2021 verwacht.

Just Transition Fund (JTF)

Doel: Als onderdeel van de 'Green Deal' heeft de Europese Commissie in januari 2020 het voorstel voor een Just Transition Mechanism (JTM) gepresenteerd. Het doel is om regio's die sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, financiële en praktische hulp te bieden in de energietransitie. Onderdeel van het JTM is het Just Transition Fund (JTF), bedoeld om regio's te helpen om de negatieve sociaaleconomische gevolgen van de energietransitie op te vangen. Voor Nederland gaat het primair om investeringen in onderzoeks- en innovatieactiviteiten, in technologie en infrastructuren en in omscholing en bijscholing.

Kader: Het kader van het JTF is vastgelegd in verordening COM(2020) 22 final 2020/0006 (COD).

Budget: De JTF allocatie bedraagt op basis van het onderhandelingsakkoord dat de Europese Raad op 21 juli 2020 heeft gesloten op Europees niveau in totaal € 17,5 miljard. Dit bestaat uit € 7,5 miljard uit het reguliere Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2021-2027, aangevuld met € 10 miljard uit Next Generation EU. Voor Nederland is ± € 567 miljoen uit het JTF-programma beschikbaar (MFK + Next Generation EU), plus een mogelijke overheveling van middelen vanuit de nationale EFRO en ESF+ enveloppen van € 160 miljoen. In totaal is er in Nederland naar verwachting € 680 miljoen aan Europese middelen binnen het JTF in te zetten, exclusief cofinanciering.

Stand van zaken: In februari 2020 heeft de Europese Commissie in het 'Country Report 2020' een voorstel gedaan voor mogelijke 'JTF-gebieden' in Nederland. De gehele provincie Groningen is hier aangewezen als gebied met de meeste prioriteit binnen het JTF in de optiek van de Europese Commissie. Er zijn ook andere gebieden elders in Nederland benoemd. Voor Zuid-Nederland gaat het om de volgende gebieden: West-Noord-Brabant, Zeeuws-Vlaanderen en

overig Zeeland (Kanaalzone Terneuzen-Gent en industrie Vlissingen e.o.) en Zuid-Limburg. Vanuit de Europese Commissie is het verzoek aan lidstaat Nederland om op nationaal niveau een standpunt in te nemen ten aanzien van de verdeling van middelen over COROP-gebieden binnen Nederland. Het Rijk heeft hier op dit moment nog geen formeel standpunt over ingenomen en werkt aan een analyse. Op basis van deze analyse vindt afstemming tussen de ministeries van EZK en SZW plaats en komt het Rijk tot een voorstel voor een gebiedskeuze. Zuid-Nederland heeft een eigen analyse over de inzet van JTF-middelen gemaakt en deze gedeeld met het Rijk en met de overige landsdelen. Zuid-Nederland start in samenspraak met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen een lobby om JTF-middelen naar Zuid-Nederland te halen.

Verwachte start programma: Nader te bepalen.

Recovery and Resilience Facility (RRF)

Doel: De Recovery and Resilience Facility (RFF) zal grootschalige financiële steun bieden voor overheidsinvesteringen en hervormingen die de economieën van de lidstaten veerkrachtiger maken. RRF zal lidstaten helpen de economische en sociale uitdagingen waarmee zij in de nasleep van de crisis worden geconfronteerd, nog kritischer aan te pakken op verschillende gebieden zoals sociale zaken, werkgelegenheid, vaardigheden, onderwijs, onderzoek en innovatie, gezondheidskwesties, maar ook kwesties die verband houden met het ondernemingsklimaat, inclusief het openbaar bestuur en de financiële sector.

Kader: Deze investeringen en hervormingen worden geënt op de uitdagingen en investeringsbehoeften in verband met de groene en digitale overgangen, zodat een duurzaam herstel wordt gewaarborgd. Het Europees Semester, met inbegrip van de beginselen van de Europese pijler van de sociale rechten, zal het kader zijn om de nationale hervormingsprioriteiten vast te stellen en toe te zien op de uitvoering ervan. De lidstaten ontwikkelen hun eigen nationale meerjarige investeringsstrategieën ter ondersteuning van deze hervormingen. Deze strategieën moeten samen met de jaarlijkse nationale hervormingsprogramma's worden gepresenteerd als een manier om de prioritaire investeringsprojecten die met nationale en/of EU-financiering moeten worden gesteund, te schetsen en te coördineren.

Budget: De verwachting is dat lidstaat Nederland ± € 5 miljard uit de Recovery and Resilience Facility zal ontvangen.

Stand van zaken: Op vrijwillige basis zullen de lidstaten bij de Europese Commissie herstelplannen indienen met een gedetailleerd overzicht van de geplande uitgaven en investeringen. Zij zullen zelf mijlpalen voorstellen om de vooruitgang bij de uitvoering van de plannen te controleren en de uitbetaling van de steun te activeren. Dit plan zal in voorjaar 2021 worden ingediend bij de Europese Commissie. Het Rijk zal in najaar 2020 de eerste contouren ophalen voor het plan.

Verwachte start programma: Nader te bepalen.

Interreg

Doel: Het Interreg A programma is door de Europese Unie in het leven geroepen om gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken die gezamenlijk in de grensregio's zijn geïdentificeerd en om het onbenutte groeipotentieel in grensgebieden te benutten, en tegelijkertijd het samenwerkingsproces te versterken met het oog op de algehele harmonieuze ontwikkeling van de Unie. Elke grensstreek binnen de Europese Unie kent haar eigen Interreg-programma. Binnen Nederland zijn er op dit moment een viertal Interreg A-programma's: het Interreg Duitsland-Nederland, het Interreg Vlaanderen-Nederland, het Interreg Euregio Maas-Rijn en het Twee Zeeën programma. Door het wegvallen van het Verenigd Koninkrijk als partner in het Twee Zeeën als gevolg van de Brexit, is er nog onduidelijkheid over het voortbestaan van dit programma in de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027.

Kader: Elk Interreg-gebied stelt een Interreg Programma (IP) op dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Europese Commissie. Het IP is een vertaling van de EU-beleidsdoelstellingen naar de uitdagingen en problemen van de grensregio's. Het is de gezamenlijke strategie van de partners in het betreffende Interreg-gebied om essentiële maatschappelijke transities in de regio de komende Europese programmaperiode in gang te zetten en tegelijkertijd een bijdrage te leveren aan de realisering van de beleidsdoelstellingen van de EU. Op dit moment is er in de verschillende programma's overeenstemming om de volgende Europese beleidsdoelstellingen een slimmer, groener en socialer Europa op te nemen in de IP's. Er kan worden ingezet op de thema's innovatie, duurzaamheid, arbeidsmobiliteit en geïntegreerde grensoverschrijdende samenwerking ten behoeve van toerisme, waarbij de RIS3 2021-2027 van Zuid-Nederland het vertrekpunt vormt.

Programmagebied: De intentie is om de huidige programmagebieden van de INTERREG programma's ook in

Factsheet
Europese programma's vanaf 2021

de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027 te behouden. Voor het Duitsland-Nederland programma omvat dat de delen van de Duitse deelstaten Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen en delen van de Nederlandse provincies Friesland, Groningen, Drenthe, Flevoland, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg.
Voor Vlaanderen-Nederland omvat het bijna geheel Vlaanderen (de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant & Belgisch Limburg) en de drie Zuidelijke Nederlandse provincies.
Voor het Interreg EMR programma nemen het zuiden en midden van de Nederlandse provincie Limburg, het Duitse gebied Region Aachen, de Duitstalige Gemeenschap van België en de Belgische provincies Luik, Limburg, Eifelkreis Bitburg-Prüm en de Landkreis Vulkaneifel, deel. De regio Zuidoost Brabant (NL) en het arrondissement Huy-Waremme zijn geprivilegieerde partners voor onderdelen van het programma.

Budget: De Europese Commissie heeft aangegeven **€** 389 miljoen aan EFRO middelen beschikbaar te willen stellen aan de lidstaat Nederland om te verdelen over de verschillende Interreg programma's. Voor de Interreg A programma's (grensoverschrijdend) is er € 309 miljoen beschikbaar en voor de Interreg B programma's (transnationaal) € 80 miljoen. Onduidelijk is nog hoe het ministerie van EZK het totaal aan EFRO middelen gaat verdelen over de Interreg VI A programma's.

Stand van zaken: Op dit moment wordt er door de partners van de verschillende Interreg programma's gewerkt aan de voorbereidingen van de nieuwe programma's 2021-2027. Dit gebeurt in nauwe afstemming met het maatschappelijk middenveld. De grote lijnen van de verschillende Interreg A-programma's worden steeds duidelijker en naar verwachting kunnen de IP's na de publicatie van de verordening begin 2021 ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Europese Commissie.

Verwachte start: Verwacht wordt dat de verschillende Interreg-programma's hun eerste openstelling zullen hebben tussen het tweede en vierde kwartaal van 2021.

Nationaal Strategisch Plan (NSP)

Nadere informatie volgt.

Belangrijke documentatie

- **RIS3 Zuid-Nederland 2021-2027 d.d. 21-04-2020**

Meer informatie
Kijk voor meer informatie op de website https://www.stimulus.nl/programmaperiode-2021-2027/
Voor aanvullende vragen over de nieuwe programmaperiode 2021-2027 kunt u contact opnemen met Stimulus Programmamanagement,
via 040 237 0100 of info@stimulus.nl.

STIMULUS
Programmamanagement

Europese Unie